

Webinar

Medische begeleiding van kinderen met downsyndroom

Revisie 2021

Programma

19.00u: What's new

Helma van Gameren

19.30u: Obstructief slaapapneu

Hester van Wieringen en Daan Caudri

20.00u: Seksualiteit en sterilisatie

Concetta Salvatore

Webinar
Medische begeleiding van
kinderen met downsyndroom
Revisie 2021

What's new

Helma van Gameren
kinderarts

Richtlijn downsyndroom (NVK)

- 1988: 1^e leidraad
- 2011: een update
- 2021: revisie van 18 modules

**Een update van de multidisciplinaire
richtlijn voor de medische
begeleiding van kinderen met
Downsyndroom**

December 2011

Medische begeleiding van
kinderen met downsyndroom

September 2021

Inhoud richtlijn

- Overzicht contactmomenten en screeningen
- A – Begeleiding en sociale aspecten
- B – Medische aandachtspunten, kindergeneeskunde
- C – Medische aandachtspunten, andere specialismen

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Overzicht contactmomenten en screeningen	4
Onderdeel A – Begeleiding en sociale aspecten	5
A.1 Diagnostiek, voorlichting en eerste gesprek	5
A.2 Ontwikkeling.....	7
A.3 Gedragsproblemen en psychiatrie	9
A.4 Verstoorde slaap en OSA.....	9
A.5 Kindermishandeling.....	14
A.6 Organisatie van zorg.....	14
Onderdeel B – Medische aandachtspunten, kindergeneeskunde	15
B.1 Gastro-enterologie	15
B.2 Cardiologie.....	15
B.3 Pulmonologie.....	16
B.4 Immunitet.....	17
B.5 Hematologische afwijkingen: transiënte abnormale myelopoïese en leukemie	18
B.6 Endocrinologie.....	18
B.7 Groei	20
B.8 Seksuele voorlichting en anticonceptie.....	21
Onderdeel C – Medische aandachtspunten, andere specialismen	24
C.1 Gezichtsscherpte en oogheelkundige afwijkingen	24
C.2 Keel-, neus- en oorheelkunde	24
C.3 Tandheelkunde.....	26
C.4 Neurologie	27
C.5 Orthopedie	28
C.6 Dermatologie.....	29
C.7 Urologie	30
Afkortingen	32

Richtlijn online

- [Richtlijn database](#)
- [NVK website](#)

Medische begeleiding van kinderen met downsyndroom

Initiatief: NVK Aantal modules: 48

[+ VOLGEN](#)

[Bijlagen](#) [Download richtlijn](#)

Medische begeleiding van kinderen met downsyndroom

Zoeken binnen deze richtlijn

Alles openklappen

1. Startpagina - Medische begeleiding van kinderen met downsyndroom
2. Onderdeel A - Begeleiding

Startpagina - Medische begeleiding van kinderen met downsyndroom

Beeoordeeld: 10-11-2021

Wat is nieuw?	Publicatiedatum
Startpagina - Medische begeleiding van kinderen met downsyndroom	17-11-2021
Onderdeel A - Begeleiding van kinderen met downsyndroom	17-11-2021
Onderdeel B - Medische aandachtspunten (kindergeneeskunde) bij kinderen met downsyndroom	17-11-2021
Onderdeel C - Medische aandachtspunten (andere specialismen) bij kinderen met	17-11-2021

NVK Richtlijn | laatst update: 10 nov 2021

Downsyndroom, medische begeleiding van kinderen met

✓ Algemene informatie

Snel naar

Documenten

[Samenvatting Richtlijn Medische begeleiding van kinderen met downsyndroom](#)

Revisie 18 modules

- Algemene ontwikkeling
- Spraaktaalmethodes/ondersteunende communicatie
- Indicatie van RSV-profylaxe
- Antibioticaprofylaxe voor recidiverende luchtweginfecties
- Hematologie
- Schildklierafwijkingen
- Vruchtbaarheid
- Anticonceptie
- Verstoorde slaap en OSA
- Orthopedie
- Urologie en nefrologie
- Energiebehoefte

Algemene ontwikkeling

- Kinderen met downsyndroom (DS) hebben een algehele ontwikkelingsachterstand, variërend van een milde tot zeer ernstige beperking
- Algehele ontwikkeling: gemiddelde quotiënt 1,9
  - Bijv. ontwikkelingsleeftijd van 5 jaar bij een kalenderleeftijd van 9,5 jaar

Communicatieve ondersteuning

- Vertraagde of verstoorde taalontwikkeling
- Verminderde spraakverstaanbaarheid
- Beste vorm van ondersteunende communicatie is voor elk kind verschillend
- Vaak een combinatie nodig
  - Bijv. Nederlands met gebaren en gebruik van visuele ondersteuning (foto's, picto's en geschreven taal)
- Goede afstemming belangrijk
- Logopedie <1 jaar starten

Pulmonologie

- Respiratoire problemen zijn verantwoordelijk voor het grootste deel van de morbiditeit en ziekenhuisopnames bij kinderen met downsyndroom
- RSV-infectie
- Recidiverende luchtweginfecties

Pulmonologie

- Vatbaarder voor RSV-infecties en significant meer kans op ernstiger beloop (onafhankelijk van een congenitale hartafwijking)
- Indicatie van RSV-profylaxe
- Adviseer alle kinderen met DS ≤ 24 maanden profylaxe met palivizumab
  - Op dit moment niet standaard vergoed door alle zorgverzekeraars

Pulmonologie

- 15-20% van de kinderen met DS <5 jaar heeft recidiverende luchtweginfecties
- Effect van antibioticaprofylaxe ter voorkoming van luchtweginfecties bij kinderen met DS is onbekend
- Antibioticaprofylaxe is ter overweging (geen unaniem advies), mits
  - KNO pathologie is uitgesloten
  - Ontbreken van bewijs en bijwerkingen besproken zijn met ouders
  - Effect na 4-6 weken geëvalueerd wordt
  - Het winterperiode is

Hematologie – TAM en leukemie

- Verhoogde kans op leukemie, zowel ALL als AML
- 5-30% heeft transiënte abnormale myelopoïese (TAM)
  - = transient myeloproliferative disorder (TMD)
  - = transiënte myeloproliferatieve ziekte (TMZ)
- Silent TAM: blasten <10%, symptomeloos, spontane remissie
- TAM: blasten > 10%, +/- symptomen
  - Deel symptomatisch en behandeling met cytarabine nodig
  - Mortaliteit 10%
  - GATA1 mutatie

Hematologie – TAM en leukemie

- GATA1 mutatie
  - Verhoogd risico op pre-leukemie en ML-DS in de jaren daarna (10-20%)
  - ML-DS niet te voorkomen door behandeling TAM
  - Neonataal blasten, maar geen GATA1 mutatie = geen verhoogd risico op ML-DS
- Symptomen TAM
  - Hydrops foetalis of pleura- of pericardeffusies
  - Organomegalie
  - Cholestase
  - Huidafwijkingen met vesicopustuleuze erupties (blasten in vesikels)

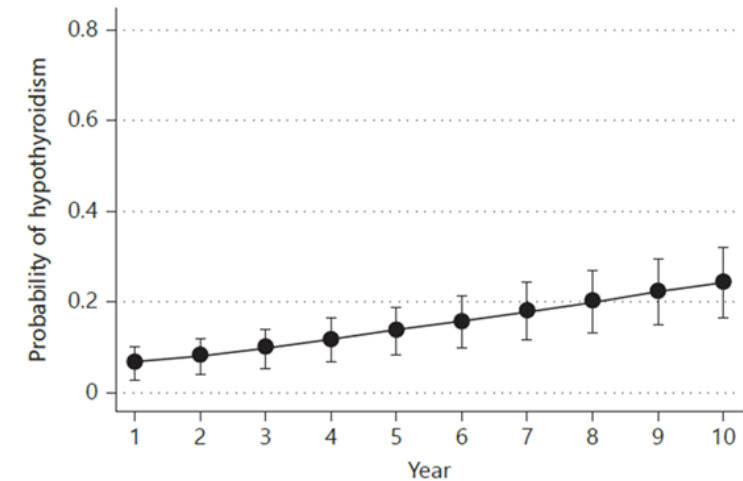
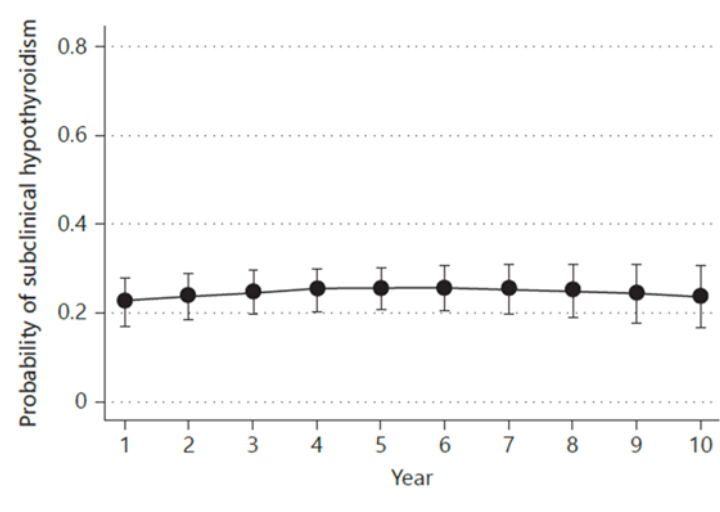
Hematologie – TAM en leukemie

- Adviezen:
  - Neonaat met $>10\%$ blasten, leukocytose $>26 \times 10^9/L$ en/of klinische beeld van TAM overleggen met PMC voor verdere diagnostiek
  - Neonaat met $<10\%$ blasten zonder symptomen: bloedbeeld vervolgen
- Adviezen screening:
  - Overweeg screening bloedbeeld met diff op dag 0-28 (voorkeur dag 3-8) of bepaal bij symptomen bloedbeeld met diff
  - Geen standaard screening op GATA1 mutatie
- Wees alert op ontstaan van leukemie

Endocrinologie - schildklierafwijkingen

- Epidemiologie:
  - Congenitale hypothyreoïdie: 1-7% (vs. 0,05% in algemene populatie)
  - Subklinische hypothyreoïdie: 20-35% alle leeftijden
  - Manifeste hypothyreoïdie: tot ong. 25%
  - Hyperthyreoïdie: tot 3%

Endocrinologie - schildklierafwijkingen

- Klinische symptomen aspecifiek: koude intolerantie, obstipatie, droge huid, droog haar en moeheid
- Screening nodig
  - TSH en vrij T4
  - 1^e maand, 6 mnd, 1 jaar, daarna jaarlijks
  - Bij afwijkende waarde herhalen met anti-TPO
- Screenen op anti-TPO?
  - Grotere kans op hypothyreodie bij positieve aTPO
  - Ook hypothyreodie bij negatieve aTPO
  - Bij remissie positieve aTPO

Endocrinologie - schildklierafwijkingen

- Subklinische hypothyreoïdie
  - Verhoogd plasma-TSH-concentratie i.c.m. normaal vrij T4-concentratie
  - Het is onbekend of het zinvol is deze subklinische hypothyreoïdie te behandelen.
- Aanbevelingen:
  - Bij TSH 5 tot 10, vrij T4 binnen referentiewaarde: geen behandeling
    - Overweeg behandeling bij klachten of in overleg met ouders
  - Bij TSH > 10, vrij T4 binnen referentiewaarde
    - Lab herhalen, bij persisterende afwijking: behandelen met thyroxine volgens algemene richtlijn hypothyreoïdie

Orthopedie

- Veel problemen, weinig literatuur
- Wees alert op:
  - Symptomen van het bewegingsapparaat
  - Arthropathie
  - Atlantoaxiale instabiliteit en CO-C1 instabiliteit
  - Scoliose
  - Epifysiolyse capitis femoris
  - Overbeweeglijkheid van de patellae en valgus deformiteit
  - Voetstandsafwijkingen

Orthopedie

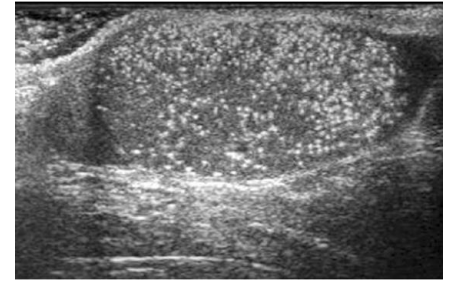
- Heupscreening:
  - X-bekken als kind stabiel loopt
  - X-bekken laagdrempelig bij klachten
  - Afweging tussen conservatieve en operatieve behandeling

Orthopedie

- Behandeling:
  - Fysiotherapeut of revalidatiearts
  - Schoenen bij problemen met lopen
  - Kinderorthopeed bij overige problemen

Uro- en nefrologie

- Prevalentie van congenitale nefrologische afwijkingen is 2%
  - Niet-scrotale testis (7-8%)
- Detectie bij SEO of bij lichamelijk onderzoek (NST en hypospadie)
- Mannen >15 jaar hebben verhoogd risico op testiskanker
- Prevalentie van microlithiasis in jongens/mannen is 23-36%
  - Wellicht voorspellend voor testiskanker, echter onvoldoende onderbouwd
- Geen screening middels echo
- Wel >15 jaar jaarlijks testisonderzoek door arts en advies tot zelfonderzoek

Overzicht contactmomenten en screeningen

Overzicht contactmomenten

Overzicht van de aanbevolen minimale frequentie van contactmomenten. De contactmomenten op indicatie zijn hierin niet weergegeven.

Zorgverlener	Leeftijd	Frequentie	Opmerkingen
Kinderarts	0 tot 18 jaar	1x per jaar	Coördinatie van zorg voor downsyndroom
Downteam/poli*	0 tot 10 jaar >10 jaar	1x per jaar 1x per 2 jaar	
KNO-arts	0 tot 5 jaar > 5 jaar	1 tot 2x per jaar 1 tot 2x per 2 jaar	Inclusief gehoorscreening
Oogarts	0 tot 2 maanden	Eenmalig	
Orthoptist	0 tot 6 jaar > 6 jaar	Bij 1, 3, 4 en 6 jaar ledere 4 à 5 jaar	
Tandarts	0 tot 18 jaar	2x per jaar	Bij 6, 9, 12 en 15 jaar röntgendiagnostiek
Orthodontist	> 6 jaar	Bij 6 jaar	
(Kinder)fysiotherapeut	< 3 maanden		Eerste contact
(Pre-)Logopedist	< 1 jaar		Eerste contact
JGZ-team	0 tot 18 jaar	Conform JGZ-basistakenpakket	Inclusief vaccinaties
AVG	≥ 18 jaar		Reguliere zorg voor downsyndroom

*Contact met zorgverleners in gecoördineerd verband, bij voorkeur een multidisciplinair downteam

Overzicht screenings

Overzicht van de minimaal benodigde specifieke screeningstesten, aangevraagd door de kinderarts. Standaard screenend (lichamelijk) onderzoek is hierin niet weergegeven.

Aandoening	Leeftijd	Frequentie	Screening
Hartafwijking	0 tot 4 weken		Hartecho
Schildklierstoornis	≤1 jaar	In 1 ^e levensmaand, bij 6 en 12 maanden	TSH, vrij T4
	> 1 jaar	1x per jaar	TSH, vrij T4
Coeliakie	< 2 jaar	Optioneel	HLA-DQ2 en -DQ8
	> 2 jaar	1x per 2 jaar*	IgA en IgA tTGA
Heupafwijkingen	Vanaf moment dat het kind stabiel loopt	Eerste keer bij stabiel lopen	X-bekken

* Indien HLA-DQ2 of -DQ8 positief of niet verricht is

Toekomstplannen

- Revisie overige modules
- Jaarlijks overleg met werkgroep downsyndroom
- Geïnteresseerd of vragen? Mail me: helma.gameren@ghz.nl

Webinar

Medische begeleiding van kinderen met downsyndroom

Revisie 2021

Programma

19.00u: What's new

Helma van Gameren

19.30u: Obstructief slaapapneu

Hester van Wieringen en Daan Caudri

20.00u: Seksualiteit en sterilisatie

Concetta Salvatore

